

Po poteh Janeza Gregorina

Severni greben Koroške Rinke

 Vladimir Habjan

 Vladimir Habjan

Letos mi je v moji planinski knjižnici spet zašla v roke knjiga Janeza Gregorina Blagoslov gora. Čudovita knjiga s planinsko-alpinistično vsebino! Kdo je bil Janez Gregorin, koliko danes še vemo o njem – poleg tega, da nekatere plezalne smeri nosijo njegovo ime?

Alpinist, novinar in planinski pisatelj

Janez Gregorin (1910–1942) je sodil v generacijo Modca, Režka, Tarterja, Igliča, svojega brata Mira in drugih, ki so se po prvi vojni ukvarjali s »problemi« Kamniško-Savinjskih Alp. Prvič je opozoril nase, ko je leta 1927 kot šestnajstleten študent ponovil Szalay-Gerinov greben v Turski gori. Sprva je plezal sam, zato so domnevali, da bo šel po stopinjah Klementa Juga. Vendar je

Gregorin plezal sam le zato, ker ni dobil soplezalcev. Budno je zasledoval vse dosežke v tujini in pri nas ter si zadal, da bo preplezal vse, kar mu je kot samotarju dosegljivo. Ko se je nekajkrat zaplezal, je spoznal, da ima tako omejene možnosti. Svoje najpomembnejše prvenstvene vzpone je opravil v letih 1927, 1929, 1932 in 1937 v Kamniško-Savinjskih Alpah (glej prilogo – seznam prvenstvenih smeri), čeprav je plezal tudi v Julijcih (znan je njegov neuspeli poskus v severni steni Špika leta 1931). V navezi je največ plezal z bratom Mirom Gregorinom, pa tudi s Karlom Tarterjem, Igorjem Omerzo in Francetom Ogrinom. Eno svojih najtežjih smeri je preplezal že precej bolan, leta 1937 v Koglu (Direktna smer, V, 220 m).

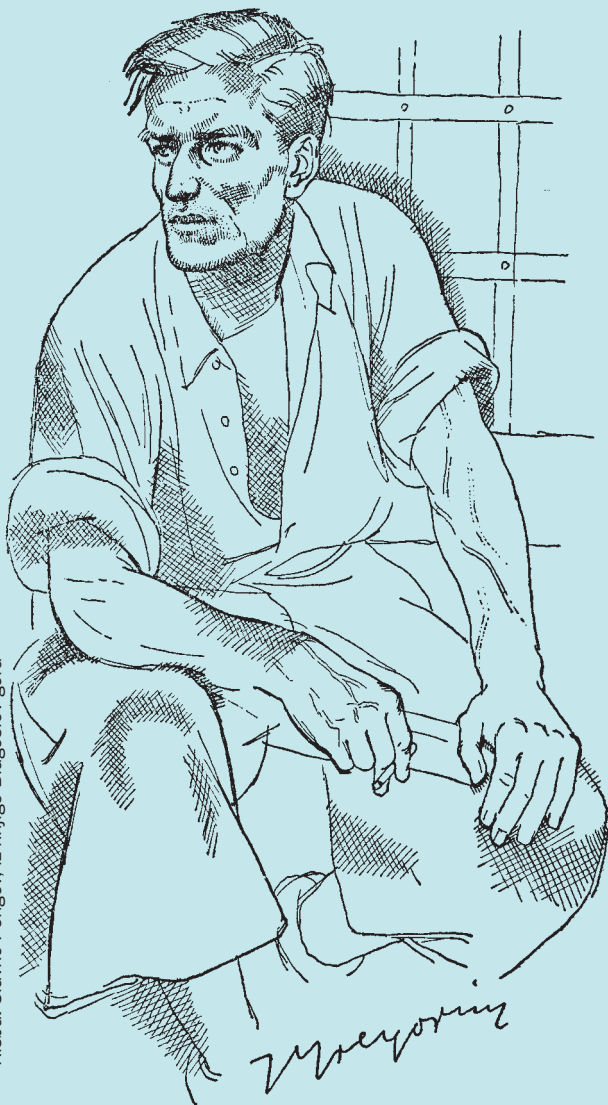
Gregorin pa ni samo plezal, pač pa je deloval tudi na kulturnem področju. Študiral je filozofijo, predaval o gorah, književnosti in umetnosti in izredno občuteno, filozofsko razgla-

bljajoče, življenjsko prešerno in neugnano pisal o gorništvu, športu, gledališču in glasbi, deloval pa je tudi kot odbornik Akademске sekcije SPD in obogatil njeno delo s svojimi izvirnimi načrti in predlogi. Goram je bil neomajno vdan, o njih je znal navdušeno govoriti. *»Če si poslušal njegovo ognjevito besedo o planinah, se ti je zdelo, da svoje bivanje v dolini smatra le kot nekak neprijeten presledek med gorskimi izleti in vzponi, pri katerih je šele zaživel svoje polno življenje in ki so njegovo sprejemljivo domišljijo bogatili s slikami in vtisi, katerih sijajni odsev so bili njegovi sicer redki, a jezikovno dovršeni, globoki in pesniško navdahnjeni spisi«¹. Znal pa je tudi spretno, prepričevalno in dojemljivo pisati o lepotah gora. »Iz popisovanj je vel omamen vonj neznanega sveta med gorami; vabeče je odjeknil v mladih, vsemu lepemu vdanih dušah. Tako je mogel pisati o gorah in o ljudeh le človek, ki se je dolgo zamujal v njih, posedal ob ognjiščih v pastirskih stanovih in drvarskih bajtah in ob zori blestečih dni vedno znova zatezal zanko vrvi za pas; vedno znova pod stenami in grebeni.«²*

V Planinskem vestniku se je prvič oglašil leta 1930. Trije kratki, a nežno občuteni razpoloženski prispevki - Okrešelj (PV, 1930, str. 115), V gorah sneži in mede (PV, 1930, str. 116) in Megla (PV, 1930, str. 254) - so jasno pokazali njegovo nadarjenost, ki se je v poznejših delih, objavljenih zlasti v dnevnem časopisju in revijah (Planinski vestnik, Planinska Matica, Slovenski Dom, Žar, Slovenec) razmahnila in razvila do odlične višine. Tudi če se ni podpisal s svojim imenom, pač pa s privzetim (Igor Zagrenjen), se je vedelo, kdo je avtor. Njegov članek Pozno neurje (Žar, 1930/31) je na literarnem razpisu beograjskega časopisa Vreme prejel prvo nagrado. To novelo šteje Gregorin za svojo najboljšo, dr. Arnošt Brilej pa ocenjuje za njego-

vo najbolj zrelo delo novelo Zavetje v pečevju.³ Gregorin v svojih spisih pogosto izkoristi pisateljsko svobodo in uporablja izmišljena imena gora, prav tako so izmišljene osebe. Članek Smrt (Žar, 1930/31) temelji na njegovem pogovoru z znanim odvetnikom po smrti samohodca Rudolfa Pečarja 7. 9. 1930 v Planjavi. S spisom je mimogrede ošvrknil nekega profesorja, ki je dijakom dajal slabe ocene, če je vedel, da hodijo v gore. Zasnova Gregorinove novele Pot v meglo je oprta na resnično nesrečo v Malem Hudem grabnu pod Velikimi Podi v Grintovcih. Vendar pa nimajo vse zgodbe, ki jih je pisal, strogo planinske vsebine.

Risba: Slavko Pengov, iz knjige Blagoslov gora

¹ Arnošt Brilej: Janez Gregorin, Planinski vestnik, 1943, str. 39.

² Boris Režek, Srečanje, Blagoslov gora, str. XVIII.

³ Arnošt Brilej: Janez Gregorin, Planinski vestnik, 1943, str. 39.

SPD izda Gregorinova izbrana dela

Leta 1937, ko je družba mladih plezalcev začela izdajati knjižno zbirko Planinska Matica, je Gregorin postal član uredniškega odbora (član uredništva je bil tudi v Slovenskem domu). Poleg pesmi, krajših pripovednih del in duhovitih satiričnihotic je objavil članek *Alpinski razgledi*, v katerem je opredelil pojma 'alpinizem' in 'alpinistika', hkrati pa razložil svoje nazore o pomenu in namenu alpinizma: »Samo ljubezni odpirajo gore vse svoje bogastvo in lepoto. Celega moža hočejo, polno vdanost, srčen pogum in resnično navdušenje. Kar neseš v gore, ti stoterno povrnejo. Srečo in nepopisno veselje doživi človek, ko po resni borbi z goro doseže vrh. Nekaj čudovitega je, ko po končanem delu sedeš vrh gore in počivaš v sončnem miru, ter imaš samo še nebo nad seboj. Kdor le enkrat to doživi, spozna, da je tu na strmih vrheh popolnoma drugače, ko spodaj v sopari dolin in v dimu mest. Le sem gor, vi ubogi utrujeni od dela, tu je zdravje in razvedrilo, ki ga je vsak sodoben človek tako potreben. Z vsakim korakom v višavo, zbeži del skrbi.«⁴ Kako aktualne misli še danes, po skoraj sedemdesetih letih! O podobni vsebini je pisal tudi v uvodu knjige *V borbi z goro*, v kateri je z dobrim okusom zbral in odlično prevedel vrsto spisov takratnih najvidnejših tujih planinskih pisateljev. To besedilo predstavlja Gregorinovo planinsko izpoved in kaže, kako naraven, globok in neposreden je bil njegov odnos do gore in gorske narave. Gregorin je v Planinski Matici objavljala tudi poročila o svojih prvenstvenih vzponih.

Pri svojem pisateljskem in uredniškem delu je spodbujal uporabo domačih strokovnih izrazov. Njegovi so na primer izrazi vponka, gornik, gorništvo. V prijetni družbi pa se je znal tudi poveseliti in potegniti druge za seboj. Znana in še vedno priljubljena je njegova pesem *Štambovska* (... zavriskaj in zapoj ...).

Plezanje v ploščah Štruce
 Irena Mušič

Veliko njegovih načrtov pa je šlo z njim v prezgodnji grob, saj je v dvaintridesetem letu starosti umrl zaradi hude bolezni srca. »Zavrata, neizprosna zjedajoča bolezen je zmogla ta globoko v gorski zemlji ukoreninjeni vihar, ki je kljuboval prenekateri vihri dni svoje mladosti med snegom in skalami.«⁵ Njegova želja napisati velik roman *Vstop*, ki ga je dolgo gradil v sebi, je tako ostala neizpolnjena. V vojnem letu 1944, ob drugi obletnici Gregorinove smrti, je SPD (ob petdesetletnici svojega obstoja) izdalo knjigo *Blagoslov gora* (uredil Boris Režek, ilustracije Slavko Pengov), v kateri je zbrana večina njegovih objavljenih del, in s tem počastilo spomin na pisatelja.⁶

Režek v uvodu te knjige piše tudi o Gregorinu kot človeku: »... *Hotel je biti tako samosvoj, mrzil je vsako pretvarjanje ... Velika čustvenost, povezana z izrednim intelektom in prav nebrzdana drznost je označevala njegovo življenje ... V pogovorih je bil nepremagljiv, trmast kakor kmet,*

⁴ *Planinska Matica, 1937, objavljeno tudi v Blagoslovu gora, 1944, str. 16*

⁵ *Boris Režek, Srečanje, Blagoslov gora, str. XXIX.*

⁶ *Podatki o Gregorinu so povzeti ali citirani iz besedil: Arnošt Brilej: Janez Gregorin, PV, 1942, str. 38-39; Boris Režek: Srečanje, uvod v knjigi Blagoslov gora, SPD, 1944, str. IX-XXXI; Boris Režek: Stene in grebeni, PZS, 1959, str. 202.*

Prvenstvene smeri Janeza Gregorina

(povzeto po seznamu Borisa Režka v Blagoslovu gora in dopolnjeno po sedanjih plezalnih vodnikih)

Kalški Greben, vzhodna stena, 1927, ni podatkov o smeri, Gregorin omenjen v plezalnem vodniku Kamniška Bistrica

Kamniško sedlo

– zahodna stena, 1927, ni podatkov o smeri
– Severni raz, IV/III, 300 m, soplezalec: Miro Gregorin, 1932, ni skice

– severna stena, 1932, soplezalca: Igor Omersa, France Ogrin, ni podatkov o smeri, Gregorin omenjen v vodniku Logarska dolina (vzhodni del)

Kokrska Kočna, jugovzhodna stena, 1927, ni podatkov o smeri

Grintovec

– Grapa čez Jame, III+/II, 200 m, 1927
– Gregorinova smer, III, 200 m, 1927, ni skice
Dolgi hrbet, jugovzhodna stena, ni podatkov o smeri, 1927

Turska gora

– Peščeni raz, IV+/II-III, 350 m, soplezalec: Miro Gregorin, 1932, ni skice
– Gregorinova varianta Tschadove smeri, III/II, 200 m, 1927, ni skice

Mala Rinka

– Dušanov steber, IV-/III, 150 m, 1929
– Celjska smer (prvotno ime: Direktna smer v desnem stebru), IV/III, 350 m, soplezalec: Miro Gregorin, 1932

Križ

– Vzhodna smer, III, 400 m, soplezalec: Miro Gregorin, 1933
– Severni greben, III/II, 350 m, 1929, ni skice
– Gregorinova smer, III, 350 m, 1929, ni skice

Mala Kalška gora, Gregorinov steber, V-/IV+, 185 m, soplezalec: Miro Gregorin, 1932

Velika Kalška gora, Smer bratov Gregorin, III, 150 m, soplezalec: Miro Gregorin, 1932, ni skice

Konj, Smer bratov Gregorin, IV/III, 250 m, soplezalec: Miro Gregorin, 1933, ni skice

Štruca

– Gregorin-Rihar, IV/III, 200 m, soplezalec: Ivan Rihar, 1934, ni spodnjega dela skice
– Jugovzhodni raz, III/II, 200 m, soplezalec: Karel Tarter, 1938

Kogel, Direktna smer, V, 220 m, soplezalec: Karel Tarter, 1937

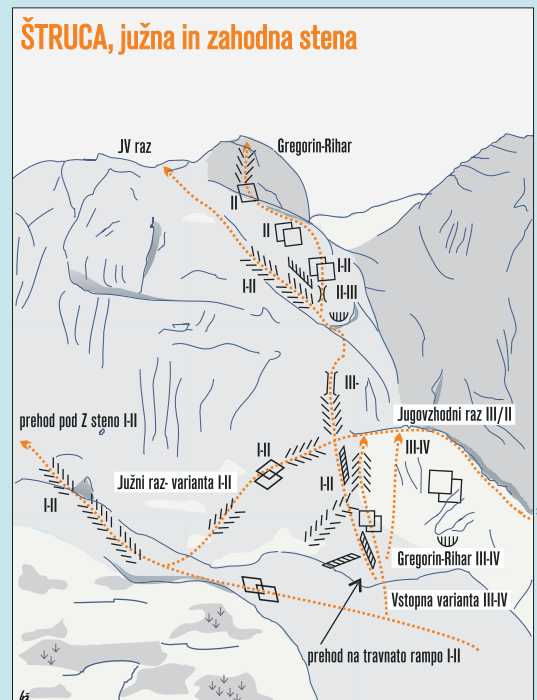
Kompotela, SV raz, IV/III, 300 m, soplezalec: Miro Gregorin, 1938

ki se pravda in se pogublja radi prgišča zemlje. Izbruhljiv, neugnan temperament ni popuščal niti tam, kjer se je tehtnica odločno nagibala na drugo stran. Toda intuitivno je zadel pravo skoro v slednji stvari. Izvrstno smo se razumeli z njim, četudi smo se včasih radi te njegove trmoglavosti tudi sprli ... Pisateljstvo mu je bilo izpovedovanje. Kakor nam je bil sicer blizu s svojo zunanjo podobo, s svojo vnemo, smo le malo vedeli o njem. Četudi naju je družilo veliko, prav posebno prijateljstvo, mi ni nikdar pripovedoval o sebi. Govoril je le o svojem delu, o svojih namerah v gorah in v književnosti ... Človek, ki sluti bližino smrti, bi ne zmožel tolikšnega zamaha in vedrine ...⁷

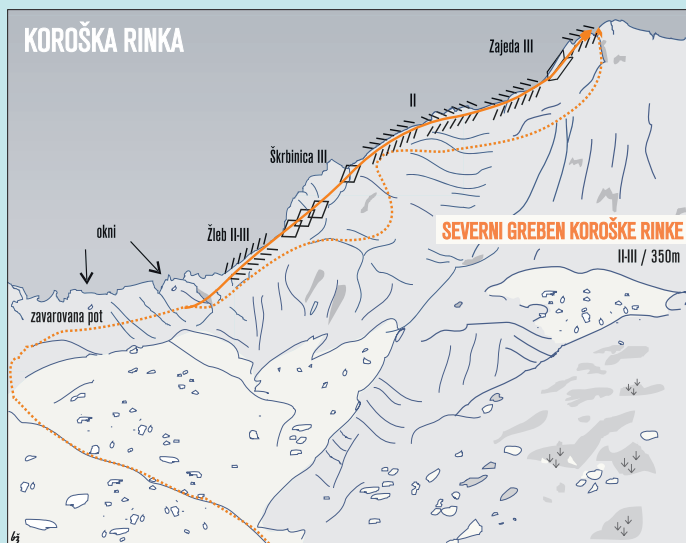
V smer brez opisa in skice

Katero Gregorinovo smer priporočiti za plezanje? Ko sem naredil seznam, mi je bilo kmalu jasno, da se nekaterih danes ne lotevajo več (pogosto), saj nimajo niti poteka smeri v steni niti skice ali opisa, če pa opis že je, je zelo skromen (npr.: »slediš grebenu do vrha« - do vrha pa je 350 višinskih metrov ...). Od smeri sem

⁷ Boris Režek, Srečanje, Blagoslov gora.

Skici smeri: Barbara Žižić

poznal le Grapo čez Jame v Grintovcu, po kateri se pleza pozimi, pa Jugovzhodni greben Štruce, ki je sestopna smer. Odločil sem se, da bom preplezal eno izmed smeri, ki nimajo opisa in skice, da bi tako v morebitnih prihodnjih izdajah plezalnih vodnikov imeli več podatkov. To pa je povzročilo pravo »kalvarijo«, saj kar dolgo nisem našel primerne »naše« smeri. Najprej smo jo s kolegi z odseka mahnili v Peščeni raz v Turski gori. Dolžina in težavnost sta se mi zdeli v redu. Vendar – napaka! Že ime samo namreč pove, kakšna je pravzaprav smer: peščena. Tam ni lepe plezarije; še najtežje mesto (IV+) je silno podrto in verjetno težje, kot je ocena. Torej smeri ne bom priporočil. Drugič smo jo mahnili v Gregorinovo smer v Kalški gori. V drugem raztežaju so nas zavrnila vlažna in zelo spolzka plošča, tako da smo se vrnila. Ocena III se je spet zdela kar malo podcenjena. Tretjič smo jo ubrali v južno steno Štruce, v smer Gregorin - Rihar. Žal se je spet izkazalo, da tam ni prav veliko plezarije, saj lahko v spodnjem delu brez posebnih težav priplezaš do travnate rame, s katere po navadi sestopamo. Gregorin - Rihar in Varianta gresta spodaj bolj na desno, vse skupaj pa je le za pol »raztežaja« plezanja (težavnost je resda enaka oceni III-IV). Smeri, ki so nekako »posiljene«, čeprav obstaja lažja možnost pristopa, mi niso najbolj všeč. Zato pa smo v južni »steni« Štruce dvakrat prelezli gor in dol več variant – to je razvidno

tudi iz priložene skice. Torej, tudi tu ne bo kruha za nas! Četrtrič pa je že zmanjkovalo časa – bližala se je namreč oktobrska številka PV. Zato smo jo trije mahnili v Severni greben Koroške Rinke (Križa). Smer je lahka, vendar prijetna, zato sem tudi pripravil opis in skico. Morda malce moti bližina zavarovane markirane poti (pozor, padajoče kamenje!), pa vendar je razgledna grebenska tura vredna truda in spomina na Janeza Gregorina, ki je tam pred petinsedemdesetimi leti plezal sam.

Naj omenim še dogodek v zvezi z Direktno smerjo v Koglu. Del te smeri sta leta 1980 preplezala Pavle

Kozjek in Zvone Drobnič in v zgornjem delu naletela na stare kline. Prijava »prvenstvene« smeri (skupaj s klini vred) je naletela na odziv prvega ponavljalca smeri (v 11. št. AR) in izkazalo se je, da gre za Direktno smer, ki sta jo leta 1937 že preplezala Gregorin in Tarter (1P Matjaž Deržaj, Marko Dular, 1954).

Na koncu pa naj vas le povabim k plezanju Gregorinovih lepših plezalnih smeri. To so: SV raz Kompetele, Direktna v Koglu, Dušanov steber in Celjska smer v Mali Rinki, Gregorinov steber v Kalški gori in seveda pozimi Grapa čez Jame. Pa knjigo ob priložnosti le vzemite v roke, ne bo vam žal!

Severni greben Koroške Rinke (Križ), ocena II–III, 350 m, 1–2 uri.

Dostop: Z Jezerskega po označeni poti do Ledin in do škrbine nad votlino na začetku zavarovane poti (2.30 ure).

Opis: Na levo od zavarovane poti po žlebovih in ploščah desno od velike glave (II-III). Pod njo čez mali prelom (škrbino, klin obročkar) in čez gladko ploščo (2 m III+) do zavarovane poti. Naprej po grebenu ali na desno pod njim čez več škrbin (II) vse do strmega stolpa v grebenu. Po zajedi čezenj (III) in naprej po grebenu na vrh.

Sestop: Po zavarovani poti pod steno in po markirani poti do izhodišča. (2.30 ure) ○